

EL LENGUATGE

Altrament

Si considerem que, en els diccionaris, trobem la paraula *manera* utilitzada per a la definició de diversos dels significats del substantiu *forma*, i, inversament, la paraula *forma* usada en la definició de diversos dels sentits de *manera*, arribarem fàcilment a la conclusió que és molt difícil d'establir un límit precís i rigorós entre el valor amb què pot ésser usat *manera* i aquell altre amb què és lícit i adequat d'usar el seu concurrent *forma*. Actualment, en general, es tendeix a l'ús de *forma* en molts casos en què fóra segurament preferible de recórrer a *manera*, i si bé és cert que n'hi ha alguns en què aquests dos mots són clarament intercanviables -per exemple, *No hi ha manera de convèncer-lo* i *No hi ha forma de convèncer-lo*, i d'altres en què aquesta intercanvialibilitat és així mateix clarament impossible -per exemple, *un adverbí de manera* i *la forma d'un gerro*, en queden alguns en què és dubtosa i que, en general, és millor de resoldre amb l'ús de *manera*.

El mot *altrament*, adverbí i conjunció, pot ésser usat amb tres valors diferents, dels quals considerarem ara únicament dos, els que el Diccionari Fabra defineix, com a adverbí, "d'una altra manera" amb l'exemple *Ell pensa altrament que jo*, i com a conjunció, "d'altre manera si no fos per això", amb l'exemple *Ho faig perquè ell m'ho ha demanat altrament, no ho faria pas*. És clar, doncs, que en el primer cas, amb el mateix valor que *altrament* (adverbí) pot dir-se *d'una altra manera* -*Ell pensa d'una altra manera que jo*, i que en el segon, amb el mateix valor que *altrament* (conjunció) pot dir-se *d'altra manera* -*Ho faig perquè ell m'ho ha demanat d'altra manera, no ho faria pas*. I no és pas que hi hagi cap necessitat de més solucions alternatives, amb la paraula *forma*, però com que són molts els qui demostren tenir una predilecció molt marcada per aquestes altres solucions, pot importar de veure en quins casos poden ésser considerades correctes. Al nostre entendre, en el primer cas, és a dir, amb el mateix valor que *d'una altra manera*, ha de poder-se dir també, encara que potser no sigui gaire recomanable, *d'una altra forma*: *Ell pensa d'una altra forma que jo*. Ens sembla, en canvi, incorrecte que es digui, tal com hi ha qui no deixa de fer, *d'altra forma per d'altra manera*, això és, amb el mateix valor que *altrament* usat com una conjunció, cas en què usem també el conjunt *si no* (aïllat entre signes de puntuació).